

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Självbestämmande kommuner och engagerade medborgare i kommunstatsmodellen – professor Hannu Katajamäki visionerar
- Översiktsplan knyter landsbygden närmare stadskärnan
- Österbottniska energibyar sökes till projekt
- Lyssna, snappa upp idéer och önskemål samt verkställ – recept på aktivt byalag
- SYTY söker Leader-ombud för utvecklingsprojekt
- Läs även detta: **Utbyggnaden av bredbandsnätet dömt att misslyckas? ** "Europeisk livsmedelspolitik" som namn i stället för CAP? **De blåsigaste ställena är nu kartlagda ** Finlandssvenska landsbygdsaktörer samlades till "Tammerfors-träff" **Kustaktionsgruppen i Österbotten håller temadag om Sälfria Zoner ** Förnyelsebara energikällor diskuteras på Miljöcafé vid ÅA i Vasa

Cit: ***"Tillsvidare finns det inte mycket som tyder på att slutresultatet av regionförvaltningsreformen blir annat än gamla strukturer i ny förpackning. Minister Mari Kiviniemi har sagt att reformen "förbättrar servicen, förstärker regionerna och ökar produktiviteten". Det är skäl att förhålla sig ytterst kritisk till alla lovord som har strötts kring det hela. Förenklat sett kan vi tillsvidare inte göra annat än hoppas att den "historiskt omfattande" regionförvaltningsreformen i alla fall inte stör den kommunala utvecklingen."***

Stefan Holmström i Borgåbladet (Österbottens Tidning 25.11).

"Det ironiska är att när den ekonomiska situationen nu kräver besparingar så är det i de tidigare landskommunerna man skär först. ... Jag känner mig också starkt i min uppfattning att landskommuner har ett egenvärde."

Korsholms- och Kvevlaxbon Daniel Paro som tittat på några fall av kommunsammanslagningar, vilka involverat en stad och närliggande landskommuner. I de analyserade fallen har de tre stora partierna sett fördelar (Vasabladet 21.11).

"Grunden till överlevnad är byns egna invånare."

Harlösa byalags ordförande Ulf Ohlsson (Lokaltidningen Mellanskåne 23.11).

SJÄLVBESTÄMMANDE KOMMUNER OCH ENGAGERADE MEDBORGARE I
KOMMUNSTATSMODELLEN – PROFESSOR HANNU KATAJAMÄKI VISIONERAR
Ifall det visar sig omöjligt att göra regionförvaltningen tydligare, kan man lika bra lägga ner den. Därefter skulle staten och kommunerna utveckla landskapen och erbjuda medborgarna

basservice. Behörigheten hos kommunerna skulle vara så stor att man kunde tala om kommunstat. Att utöka kommunernas ansvarsområde, kräver i vilket fall som helst en radikal kommunreform, så omfattande att den nuvarande kommun- och servicestrukturreformen framstår som en lätt vindpust. Ett hundratal kommuner skulle bli kvar, vilket skulle passa utmärkt i de ramar som ministerierna skapat angående kommunernas målsättningar, uppgifter och resurser. Starka landsbygdskommuner skulle även grundas. Kommunerna skulle gå in för programavtal som kunde sträcka sig över en hel valperiod. Programavtalen kunde sedan stå som grund för de förhandlingar som respektive kommun för med staten. Tack vare programdokumentet kunde man få mer kontinuitet i både statens och kommunernas budgetprocesser. Programmen i sig skulle höja medborgarnas intresse för kommunpolitik, medan partierna skulle tvingas ta ställning till skillnaden mellan kommunal- och rikspolitik, samt fundera på hur dessa kan kopplas till varandra. I modellen för kommunstaten skulle staten ta över ansvaret för specialsjukvården. Då kommunerna skulle vara geografiskt stora, skulle det vara nödvändigt att bygga upp kommundelsnämnder med reell behörighet. Dessa kunde ombesörja, skapa och upprätthålla de närserviceformer som de ålagts att sköta och i bästa fall stöda lokala medborgarorganisationer och mikroföretag. Kommundelsnämnderna kunde även få som uppgift att utveckla näringspolitik och ta del i planläggningen. På den lokala nivån kräver kommunstaten ett starkt engagemang från medborgarna. På landsbygden kunde byaverksamheten få en större betydelse än i dag, medan det i stadsdelarna skulle krävas klart mer strukturerade arbetsformer. Bya- och stadsdelsverksamheten kunde sedan göra upp planer utgående från invånarnas behov. Planerna skulle sedan samordnas med kommunernas helhetsplanering och budgetprocess med hjälp av kommundelsnämnder. *"I sin optimala form kunde kommunstaten vara ett effektivt sätt att förverkliga rättvisans och den starka kommunadministrationens ideal."* Kommunerna vore självbestämmande. Inga krångliga samkommuner eller luddig regionförvaltning skulle behövas. Kommunerna skulle ombesörja ett mångsidigt serviceutbud i alla kommundelar och ge reell makt, även åt den direkta demokratin, baserad på ett starkt medborgarsamhälle.

ÖVERSIKTSPLAN KNYTER LANDSBYGDEN NÄRMARE STADSKÄRNAN

Svenska kommunerna Gävle och Sandviken ingår i en större landsbygdsregion kallad Leader Gästrikebygden. Som de två dominerande kommunerna i området sätter de stor prägel på hela landsbygdsarbetet, men de gör det på olika sätt. Turismen har stor betydelse i alla kommuner i Gästrikebygden, men landsbygden kring Gävle, som har totalt 93 000 invånare i kommunen, präglas i ännu större utsträckning av de stora arbetsplatserna, vilket också satt sin prägel på landsbygdsarbetet. Fördjupat samarbete mellan kommunen och de mindre orterna kring revideringen av den fysiska översiktsplanen blir även väldigt viktig, enligt Gävles planeringschef Göran Berfvenstam. Ambitionen är att alla mindre orter runt om Gävle, samt utvecklingsgrupper och föreningar skall involveras. Man hoppas också mycket på sina medborgarkontor på de mindre orterna, som skall göra det lättare för lokala grupper att få direkt kontakt med kommunen. Lars Engstrand, näringslivsutvecklare i kommunen och kommunens representant i Leader Gästrikebygden hoppas å sin sida att samarbetet över kommungränserna ska öka. Man behöver varandra och man behöver framförallt bli bättre på att samarbeta, om besöksnäringen, som en av de växande näringarna på landsbygden, skall kunna öka. I Sandviken, grannkommun till Gävle, har man än så länge valt en mer aktiv profil i sitt landsbygdsarbete, bl.a. sitter kommunalrådet med i Leader Gästrikebygdens styrgrupp, till skillnad från Gävle som valt en tjänsteman som representant. Kommunen har även en anställd landsbygdsutvecklare, som dessutom är ordförande för Leader Gästrikeland. Enligt denne landsbygdsutvecklare, Kenneth Nyberg, finns ungefär en tredjedel av alla boende i Sandviken utanför stadskärnan. Liksom i Gävle har kommunen bjudit in de boende till

att uppdatera och utforma kommunens fysiska översiktsplan. Samma byar har också blivit inbjudna till att vara med och forma kommunens nya vision för år 2025. Byarna har sedan samlat sig i intressegrupperingar för att lämna förslag till kommunledningen direkt. På så vis vet man att alla initiativ kommer underifrån. Så här långt ser kommunledningen bara positivt på byarnas medverkan. Men ambitionerna stannar inte där, utan ledningen planerar att bjuda in representanter från alla byarna för att få till en direkt dialog om framtiden. Nybergs förhoppning är att de lokala utvecklingsplanerna kan bidra till att man ute i byarna får till egna utvecklingsområden. ***Om det enligt Nyberg bildas lokala intressegrupperingar utifrån dessa utvecklingsområden kring, exempelvis besöksnäring eller lokalt odlad mat, så kan ju dessa grupper i nästa fas matchas mot till exempel turistchefen eller ansvariga politiker inom kommunledningen. Då får man till en vinn-vinnsituation där byarnas behov styr, och man inom kommunen kan ge rätt sort stöd.*** Landsbygdsutvecklare Nyberg känner inte till någon annan kommun, där man arbetar på ett liknande sätt. Theres Sundberg, projektledare för hela Leader-området Gästrikebygden och som kanske har bäst överblick över de båda kommunerna, menar att Sandviken har tjänat på att ha en landsbygdsutvecklare i sin kommun. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (18/2009), skriven av dess chefredaktör Per Holmström. Hemsidan för Leader Gästrikebygden finns på <http://www.leadergastrikebygden.se/> och Sandvikens Vision 2025 på <http://www.sandviken.se/kommun/vision2025.4.52132f8611b82dd2bfa80007157.html>.*

ÖSTERBOTTNISKA ENERGIBYAR SÖKES TILL PROJEKT

Byar eller gårdsgrupper i Österbotten som vill bli självförsörjande med förnyelsebar energi sökes till projektet *Energiby*. Vasa Energiinstitut (VEI), som upprätthålls av Vasa universitet, Vasa yrkeshögskola och Yrkeshögskolan Novia, står för projektet. Först skall man sondera intresset, sedan göra en grovinventering följt av en preciserad inventering och slutligen det faktiska urvalet. Tre till sex byar kan komma i fråga. En som kan tänkas komma med, är Jeppo, som har landets minsta elbolag och äger sitt eget nätverk. I de energibyvar som utses, skall det lämpligen produceras både värme och el, enligt Pekka Peura vid Vasa universitets Levóninstitut även trafikbränsle längre fram i tiden. Kim Westerlund vid Yrkeshögskolan Novia påpekar att det skall handla om hållbara, småskaliga lösningar. Första fasen är nu alltså att hitta potentiella energibyvar för att efter sista maj nästa år, om allt går bra, inleda fas två genom att omvandla potentiella energibyvar till faktiska energibyvar. Projektet kan även bidra med tid, energi och kunskaper för de idéer om förnyelsebar energi som finns i Österbotten. Enligt Westerlund öppnar *Energiby*-projektet dörren för exempelvis små privata vindkraftsinitiativ och tillägger att det är viktigt att det som planeras inom projektet, är socialt accepterat och förankrat i den miljö där det skall landa. Peura menar att det skulle gälla att systematiskt bygga upp en lokal energiförsörjning genom att gå från gård till gård. Någon gång i framtiden skulle man förhoppningsvis nå det mål som skisseras i landskapsöversikten för Österbotten: Ett landskap försörjande på energi. *Uppgifterna är från senaste fredagsupplaga (20.11) av Vasabladet.*

LYSSNA, SNAPPA UPP IDÉER OCH ÖNSKEMÅL SAMT VERKSTÄLL – RECEPT PÅ AKTIVT BYALAG

”Var lyhörd, lyssna och snappa upp idéer och önskemål som finns i byn – och visa kvittot, att byalaget medverkat till att det skett en förändring. Det är receptet på att skapa ett aktivt byalag som bevakar hembygdens intressen och får politiker och tjänstemän att lyssna”. Råden kommer från Harlösa byalags ordförande Ulf Ohlsson, som varit aktiv i byalaget sedan det bildades för nio år sedan. Det bor i runda tal 1200 personer i gamla Harlösa församling, Skåne, av vilka 850 bor i själva Harlösa. Byalaget har 170 familjer som medlemmar, vilket

ger den tyngd som behövs för att få saker och ting att hända, under förutsättning av en ständigt pågående dialog mellan styrelsen och medlemmarna - och mellan medlemmarna. Byalaget uppstod då butiken i byn hotades av nedläggning. Butiken finns kvar, liksom pizzerian och bensinmacken. Den dagen man bestämmer med sina grannar att tanka eller köpa mjölken någon annanstans, den dagen har vi medvetet, eller omedvetet, tagit ställning mot vår hembygd, menar Ulf. Som exempel på vad byalaget har åstadkommit, nämner han den tidigare så fula anblicken av det gamla cementgjuteriet när man kommer söderifrån. Genom ett examensarbete blev det förslag på att planera en allé som en insynskyddad buskridå. Byalaget, som drev frågan och samarbetade med kommunen och Vägverket, skapade med relativt små och enkla medel en bättre miljö. Harlösa byalag siktar högt, väl medvetet om att bygdens framtid lever osäkert sedan det svenska försvaret skurit ned – Regementet på Revinge lever, men ingen vet hur länge. Man har tagit fram en byaplan som bygger på en SWOT-analys (styrkor, svagheter, möjligheter och hot): *Vägen mot framtiden*. Deras arbete har väckt uppmärksamhet runt om i landet. Vidare är byalaget med i EU:s landsbygdsprojekt *Leader Lundabygden. Uppgifterna är från Lokaltidningen Mellanskåne och finns under webbadressen <http://mellanskane.lokaltidningen.se/byalaget-lyssnar,-!%E4r-och-verkst%E4ller-/20091123/artikler/711259871/1724>. Hemsidan före Harlösa byalag hittas på adress <http://www.harlosa.nu/>.*

SYTY SÖKER LEADER-OMBUD FÖR UTVECKLINGSPROJEKT

Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf söker ett Leader-ombud för ett projekt som främjar Leader-verksamheten och samarbetet, *Leader-toimintatavan ja yhteistyön edistäminen 2010-2011*, med placeringsort i SYTY:s kansli i Suomusjärvi. Finansiering har sökts ur programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, gällande alla 55 Leader-gruppsområden. För att sköta tjänsten framgångsrikt, krävs en lämplig högskoleexamen, fullständiga kunskaper i finska samt goda muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och engelska, kännedom om Leader-metoden och dess grundfilosofi, praktisk erfarenhet av Leader-verksamhet och projektadministration, samarbetsförmåga och kunskap om nätverksbildande, skötsel av samhällspolitiska kontakter, samt politiskt intressearbete. Jobbet förutsätter tillgång till egen bil och beredskap att arbeta under kvällar och veckoslut. Heldagstjänsten är tidsbestämd med möjlighet till en del distansarbete. Projektet startar i januari 2010 och slutar i augusti 2011, under förutsättning att projektet får ett godkänt finansieringsbeslut. Ansökningshandlingarna skall vara framme senast 30.11, både per post under adressen Suomen Kylätoiminta ry, Meijeritie 2, 25410 Suomusjärvi, samt per e-mail på adressen ristomatti.niemi@kylatoiminta.fi. Tilläggsuppgifter ger ordföranden för SYTY:s Leader-utskott, verksamhetsledaren Riitta Bagge på mobil 050 596 9489 eller SYTY:s generalsekreterare Risto Matti Niemi på mobil 050 599 5229.

LÄS ÄVEN DETTA

Utbyggnaden av bredbandsnätet dömt att misslyckas?

Den ambitiösa målsättningen med bredbandsprojektet är att 95 procent av finländarna skall ha tillgång till bredband 2015, i det här fallet en uppkoppling med en överföringshastighet på minst 100 megabit per sekund. Men Finland står fast vid sin tidigare linje, som betyder att de privata operatörerna, inte samhället, skall bygga ut bredbandsnätet. Det gör att hela projektet är dömt att misslyckas, menar docent Nisse Husberg, expert på bredbandsfrågor, och säger: "Att 95 procent skulle skötas av marknaden är bara blåögt. Redan på ett seminarium som hölls i våras meddelade både Elisa och Sonera klart och tydligt att de minsann inte tänker bygga något fibernät". Finland kommer således sannolikt inte att få ett heltäckande stamnät med fiberoptisk kabel, eftersom operatörerna inte vill bygga ett sådant. Enligt

Husberg är operatörerna enbart intresserade av mobilt bredband av kommersiella skäl, då det finns bättre med pengar att hämta där. *"Det kommer inte att fungera, och jag tror inte ens regeringen tror på det. De kommer att göra en granskning av läget år 2012 och då märker de sannolikt att det här inte fungerar och så får man lägga om hela systemet"*, säger Husberg. Bredbandsbygget kommer att få stöd av samhället - det är det man röstar om i riksdagen i dag (25.11). Men det stödet går bara till de mest glest befolkade områdena, vilket kan leda till en märklig situation, enligt Husberg och fortsätter: *"Problemet blir de så kallade kyrkobyarna. De kommer fortsättningsvis att vara ointressanta för operatörerna, men kommer inte heller att få samhälleligt stöd. I kyrkobyarna är det alltså för dyrt att gräva upp vägar och gårdar, i småbyarna är det billigt men där bor för få människor för att det ska vara kommersiellt intressant"*. Bredbandsprojektet riskerar alltså att bli spretigt med små projekt här och var, men ingen övergripande styrning. Det är landskapsförbunden som i höst har utarbetat planer för hur bredbandet skall byggas ut. Men Husberg har inte någon större tilltro till kompetensen vid landskapsförbunden, utan menar att de står med mun öppen. De har inte en chans att fatta några vettiga beslut i den här frågan. Det finns landskap som nu har meddelat att de inte är intresserade av stödpengarna, och de har stora problem, för de kommer att stå utanför hela projektet fram till år 2015. *Uppgifterna är från YLE:s Internytt och finns under webbadressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=173277>.*

"Europeisk livsmedelspolitik" som namn i stället för CAP?

Frankrikes jordbruksminister Bruno Le Maire vill före årsskiftet bjuda in de 21 medlemsstater i EU som är för en uppgörelse om mjölken. Han vill diskutera en helt ny europeisk jordbruks- och livsmedelspolitik med dem. Le Maire vill uppmana till eftertanke och initiativ för att omformulera den gemensamma europeiska jordbrukspolitiken, CAP, efter 2013. Han vill döpa om CAP (Common Agricultural Policy) till att i stället heta "europeisk livsmedelspolitik". Genom denna nya organisation skulle man enligt Le Maire ge Europas livsmedelssektor en självständighet och att sektorn kan garantera en livsmedelssäkerhet. Det legitima med att omdirigera politiken är för Le Maire inte jordbrukarna, utan födan i framtiden för Europas 500 miljoner invånare. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Susanne Gäre i tidningen Landsbygdens Folk (från 20.11).*

De blåsigaste ställena är nu kartlagda

Det är blåsigast på Ålands hav och i Finska viken, men även längs kusten i Österbotten, där hundratals vindmøllor planeras. En ny vindatlas visar nu var det lönar sig att bygga vindkraft. Den som är nyfiken på detaljer får lov och vänta till kl. 17 i kväll (25.11), då vindatlasen öppnas. Den visar vindförhållandena i hela landet. Vindatlasen kommer att finnas på adressen www.tuuliatlas.fi. *Uppgifterna är från dagens upplaga (25.11) av Vasabladet och finns även på dess nätupplaga på <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?linkID=93729&storyID=52221>.*

Finlandssvenska landsbygdsaktörer samlades till "Tammerfors-träff"

Årets andra "Tammerfors-träff" hölls i tisdags (24.11) på hotell Victoria. Under träffen behandlades bl.a. den finlandssvenska landsbygdsriksdagen som hålls 25-26.9.2010 på Haikko Herrgård i Borgå med temat *Stora kommuner, små byar? Närdemokrati under lupp!*. Den elfte landsbygdsriksdagen, som samtidigt är ett 20-års jubileum sedan starten 1990, är ämnad att ha delegater, vilka skall ta ställning till de frågor som behandlas och utmyнна i konkreta ställningstaganden. Hur man skall utse dessa delegater, var något som man livligt diskuterade på mötet. Under rubriken *Landsbygdsnätverksenhets strategier inför 2010* berättade nätverksombudsman Hans Bergström bl.a. om, att landsbygdsnätverksenheten under första kvartalet 2010 kommer att ordna regionala nätverksträffar i Österbotten,

Åboland, Nyland och på Åland. Syftet med träffarna är att utveckla nätverksarbetet bland organisationerna på finlandssvenskt håll, samtidigt som man vill sammanföra de centrala intressentgrupperna till diskussionsträffar. Exempel på organisationer som kallas till träffarna är producent- och rådgivningsorganisationer, landskapsförbund, TE-centraler, Leader-grupper, ungdomsförbund, samt organisationer inom tredje sektorn. På programmet i Tammerfors stod även rapporteringar från aktionsgrupperna och de regionala byaorganisationerna, samt gemensamma projekt. Nästa gång samlas landsbygdsaktörerna under våren 2010.

Mötena i Tammerfors genomförs så att Svensk Byaservice och landsbygdsnätverksenheten i Seinäjoki turvis står för arrangemangen. Denna gång höll Svensk Byaservice i trådarna. De som sammankallas till mötena är representanter från de tvåspråkiga aktionsgrupperna (I samma båt – samassa veneessä rf ry, Pomoväst rf, SILMU ry och Aktion Österbotten rf) och de regionala byaorganisationerna (Varsinais-Suomen Kylät ry – Egentliga Finlands Byar rf, byaverksamheten inom Aktion Österbotten, Västnylands Byar rf och Östra Nylands Byar rf), samt Svenska Temagruppen (SveT) inom landsbygdsutveckling, POP (Leader-liknande verksamhet i städerna) och Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS).

Kustaktionsgruppen i Österbotten håller temadag om Sälfrä Zoner

Kan skrämmor hålla fjärdarna sälfrä? Kustaktionsgruppen (KAG) för fisket i Österbotten inom Aktion Österbotten rf håller en temadag om *Sälfrä Zoner* på ABC-stationen i Vasa 2.12 kl. 9.00. Arne Fjälling på Fiskeriverket i Sverige berättar om den senaste utvecklingen och möjligheterna med sälskrämmor. *Anmälan görs på mobil 050 308 1379 eller på e-mailadress kag@aktion.fi. KAG:s hemsida finns på <http://kag.aktion.fi/start/kag/>.*

Förnyelsebara energikällor diskuteras på Miljöcafé vid ÅA i Vasa

Ett *Miljöcafé*-tillfälle ordnas vid Åbo Akademi (ÅA) i Vasa 3.12 kl. 15 i auditorium Bruhn, Academill. Paneldiskussionen tar upp förnyelsebara energiformer och deras framtid i Österbotten. På plats finns representanter från Västra Finlands miljöcentral, EPV Tuulivoima Oy och Vaasa Energy Institute/Novia. Tillställningen är öppen för allmänheten, men kräver förhandsanmälan p.g.a. servering. *Medverkanden i diskussionen och vart man skall anmäla sig (görs senast 1.12) finns under <http://www.abo.fi/media/11450/miljocafomvindkraft.pdf>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
